Uzrii Wallaalummaa-Kutaa 2

Description

3-Dhimma kafarsiisu keessatti wallaallummaan akka ilaallamu yommuu mirkaneessinu, nama wallaalumma himate hundaaf wallaalummaan uzrii fudhatama argatu jechuu miti. Kanaafi, imaamu Shaafiâ€™iin ni jedha: â€œDhugumatti, beekumsa irraa nama sammuu isaa irratti haguuggame malee nama umrii saalfanna gahe hundaaf wanta wallaalluun hin dandaâ€™amnetu jira. Fakkeenyaaf kan akka salaata shanani, jiâ€™a Ramadaanaa soomu, yoo dandaâ€™an hajjuu, zakaa, Rabbiin zinaa, ajjeechaa, hanna, khamrii fi kkf dhoowwu.â€• (Ar-Risaalah fuula 357)

Ammas, akkuma Ibn Qudaaman waaâ€™ee nama salaata dhiisu ilaalchisee yommuu dubbatu jedhu: â€œNama dirqama isaa (salaataa) kan mormuu yoo taâ€™e, inni ni qoratama. Namoota kana wallaalan kan akka nama haarawa Islaamatti seenee ykn baadiyatti guddatte keessaa yoo taâ€™e, salaanni dirqama taâ€™uu isatti beeksifama, ni barsiifama. Uzrii waan qabuuf kufriin isarratti hin murteefamu. Namoota kana hin wallaalle irraa yoo taâ€™e, kan akka Muslimoota irraa nama magaalatti guddattee keessaa yoo taâ€™e, dhiifamni isaaf hin godhamu, wallaalummaa himachuun isarraa hin fuudhamu. Kufriin isarratti murteefama. Sababni isaas, ragaan salaanni dirqama taâ€™uu agarsiisan Qurâ€™aanaa fi hadiisa keessatti ifa. Muslimoonni haala itti fufaan hojjatu. Nama haalli isaa akkana taâ€™ee irratti dirqamni isaa (salaataa) hin dhokatu. Rabbii oltaâ€™aa, Ergamaa Isaatii fi wal-galtee ummataa kijibsisuun yoo taâ€™ee malee salaata hin mormu. [Osoo beeku dirqama salaataa yoo morme], Islaama irraa duubatti kan deebiâ€™u taâ€™a. Ani kana keessatti garaagarummaa [hayyootaa] hin beeku.â€• (al-Mughnii 2/442)

Wanta ijoo beekkamu qabu keessaa, dhimmoota baayâ€™eetu uzrii wallaalummaatin wal qabata. Isaan keessaa gosa dhimma wallaalamee, kan akka dhimmi dhokataa taâ€™uu. Akkasumas, haala wallaalaa, kan akka Islaamaaf haarawa taâ€™u ykn baadiyatti kan guddate taâ€™u. Haala naannoo irrattis hundaaâ€™e, jiraachuun ykn dhabamuun beekumsaa gargar baafama.

Ibn Taymiyaan ni jedha: Islaama keessa seenuu isaatiif haarawa waan taâ€™eef ykn baadiyaa fagoo keessatti waan guddateef nama wantoota dhoowwamoo irraa wanta tokko akka halaalatti ilaale, aalimonni (beektonni) hin kafarsiisan. Dhugumatti murtiin kufrii ergaan Islaamaa erga gahee booda malee hin taâ€™u. Kanniin keessaa baayâ€™een isaanii tarii keeyyattoonni wanta inni ilaale faallessan isa hin geenye taâ€™a, nabiyyiin kanaan ergamuu hin beeku taâ€™a.â€• (Majmuuâ€™al Fataawaa-27/501)

Sheykhu Muhammad ibn Abdulwahhaab rahimahullahu akkana jedha: â€œNamni ragaan isarratti hin dhaabbannee nama Islaama keessa seenu isaatiif haarawa taâ€™e fi nama baadiyatti guddateedha. Yookiin dhimma dhokataa keessatti taâ€™e, fakkeenyaf as-sarf fi al-axf. Hanga beekutti hin kafaruâ€¦. Ragaan Rabbii Qurâ€™aana. Nama Qurâ€™aanni gahee, ragaan isa gahee jira.â€• (Majmuuâ€™atu muâ€™alifaati sheikh Muhammad ibn Abdulwahhaab-3/11) (As-Sarf fi Al-Axf gosa sihriiti- â€œNiiti abbaa manaa ishii biratti jaallatamtu taasisa, ishii irraa hin garagaluâ€• jechuun odeessu.)

Fatwaa Lujnati Daaâ€™imati lil-buhuusil ilmiyyati wa iftaaâ€™i (Qorannoo beekumsaatii fi fatwaatiif Mana maree gadi dhaabbataa) keessatti akkana jechuun dhufe:

â€œDhimmoota amantii keessatti nama tokkoof wallaalummaan dhiifama ni godhamaaf moo hin godhamuuf ilaalchisee, garaagarummaa umrii saalfanna gahuu fi gahuu dhiisu, garaagarummaa dhimma mataa isaa (dhimmichi ifa taâ€™u fi dhokataa taâ€™uu), wal caalu hubannoo namootaa irratti hundaaâ€™e murtiin gargar taâ€™a.â€•

Namni biyya keessa jiraatu keessatti waamicha gara Islaamaa (daâ€™awaa) kan dhagayuu ergasii kan hin amannee fi haqa hin barbaannee yoo taâ€™e, inni murtii nama waamichi Islaamaa isa gahee fi kufrii irra ture keessaa taâ€™a.â€• (Namni ergaa Islaamaa dhagayee garuu kan hin amannee yoo taâ€™e, ergaan Islaamaa isa gahee jechuudha.)

Namni biyya Islaama hin taane keessa jiraate, Nabiyyii sallallahu aleyh wassallam irraa homaa hin dhageenye ykn Qurâ€™aanaa fi Islaama irraa hin dhageenye immoo, kuni murtiin isaa murtii warra daâ€™waan Islaamaa hin geenyeti. Ragaa gadi dhaabuu fi uzrii hanbisuuf beektonni Muslimaa hundee fi damee shariâ€™aa Islaamaa isatti geessun isaan irra jiraâ€¦ Garuu gama ragaatin ykn ragaaleetiin murtiwwan shariâ€™aa irraa wanta dhokatu keessatti nama faallesseen, â€œAmane ykn kafareâ€• hin jedhamu. Garuu â€œSirrii hojjate ykn dogongoreâ€• jedhama.â€• (Lujnati Daaâ€™imati lil-buhuusil ilmiyyati wa iftaaâ€™i-2/97)

Wanta beeksisuun bareedu keessaa tokko, uzrii wallaalummaatin namoonni kufrii hojjatan kufrii ifatti baasanii osoo jiranuu, isaanirraa kufrii dhabamsiisu jechuu miti. Kana ilaalchise ibn Taymiyaan ni jedha: Huud ummata isaatiin akkana akka jedhe Rabbiin beeksisee jira.

وَإِلَىٰ عَادٍ أَخَاهُمْ هُودًا ۚ قَالَ يَٰقَوْمِ ٱعْبُدُوا۟ ٱللَّهَ مَا لَكُم مِّنْ إِلَٰهٍ
غَيْرُهُۥٓ ۖ إِنْ أَنتُمْ إِلَّا مُفْتَرُونَ ﴿٥٠﴾

â€œGara Aad obboleessa isaanii Huud [ergine]. Inni ni jedhe,â€œYaa ummata kiyya! Rabbiin gabbaraa, Isaan ala gabbaramaan biraa isiniif hin jiru. Isin warra kijiba uuman malee homaayyu miti.â€• Suuratu Huud 11:50

Murtii isaan isa faallessaniin murteessun dura Rabbiin waliin gabbaramaa biraa gochuu isaanitiif warra kijiba uuman isaan godhe. Maqaan mushrik ergaan dura gadi dhaabbataadha (mirkanaaâ€™adha). Sababni isaas, inni (mushrikni) Rabbitti waa qindeessa, itti qixxeessa, gabbaramtota biroo Isa waliin godha, Ergamaan dura, qixxaatota (equals) Isaaf godha.â€• (Majmuuâ€™al Fataawaa 20/37-38)

Ibn Al-Qayyim baqannaalee (sadarkaalee) namoota wayitti ajajamanii fi wayirraa dhoowwamanii yommuu dubbatu, baqannaa akkeessitootaa, kaafirootaa fi hordoftoota wallaaltota taâ€™anii ni kaase. Baqannaa kana ilaalchisee wanta jedhee keessaa:

Wallaaltoota matooti fi hoggantoota isaanii akkeessan osoo taâ€™aniillee baqannaan kuni kaafirota akka taâ€™an ummanni (Muslimoonni) irratti wali galanii jiruâ€¦.Ergamaa Rabbii (SAW) irraa akkana jechuun mirkanaaâ€™e: â€œ**Dhugumatti Jannata nafsee Muslima taate malee eenyullee hin seenu.**â€• (Sahiih Muslim 221) Kan akkeessu kuni Muslimaa miti. Inni nama waa hubatuu, ajajamuu fi dhoowwamuudha. Namni waa hubatu, ajajamu fi dhoowwamu Islaamaa ykn kufrii keessaa hin bahu.(Takkaa Islaama keessa taâ€™a, takkaa immoo kufrii keessa taâ€™a.) Namni daâ€™awaan isa hin geenye immoo haala san keessatti kan ajajamu fi dhoowwamu miti. Inni akka daaâ€™immanii fi warra maraataniiti.â€•

Islaamni Rabbii Tokkicha shariik hin qabne tokkichoomsu fi Isa qofa gabbaruu, Rabbiitti fi Ergamaa Isaatti amanuu fi wanta inni ittiin dhufee keessatti isa hordofuudha. Gabrichi kanaan yoo hin dhufin, Muslimaa miti. Kaafira osoo beeku faallessu yoo hin taâ€™in, kaafira wallaaladha. Fiixeen baqannaa kanaa, kaafiroota osoo beekanu haqa faallessan osoo hin taâ€™in kaafirota wallaaltota. Osoo beekanu haqa faallessu dhiisun isaanii kaafirota taâ€™uu keessaa isaan hin baasu. ***Dirqamni gabricha irra jiru, namni kamiyyuu Islaaman ala amantii biraatti bulee kaafira akka taâ€™e amanuudha.***â€• (Xariiqu hijrateyn fuula 411=gabaabbinnaan)

Sheykh Abdullah bin Abdurahmaan Abu Baxiin ni jedha: â€œRabbiin subhaanahu kufrii isaanii ifatti dubbachuu waliin wallaalummaa kaafirota baayâ€™ee beeksisee jira. Kufrii isaanii ilaalchisee Muslimni kan hin shakkine taâ€™uu waliin Kiristaanota wallaalummaan ibsee jira. Yeroo ammaa, Yahuudotaa fi Kiristaanonni baayâ€™een wallaaltoota akkeessaniidha. Nuti isaan kaafirota akka taâ€™an ni amanna. Kufrii nama kufrii isaanii shakkes.â€• (Ad-Duraru As-Sinniyati 8/213)

Fatwaa Lujnati Daaâ€™imati lil-buhuusil ilmiyyati wa iftaaâ€™i (Qorannoo beekumsaatii fi fatwaatiif Mana maree gadi dhaabbataa) keessatti wanti armaan gadii dhufe jira:

â€œNamni kamiyyuu ergaa Nabiyyii keenyaa Muhammad sallallahu aleyh wassalam fi shariâ€™aa keessatti wanta inni fidetti amanee, kana booda Rabbiin ala waliyyiif, abbaa qabriitiif ykn sheykhaaf yoo sujuude, kaafira Islaama irraa deebiâ€™e taâ€™uun ilaallama. Osoo yeroo sujuudu shahaadateyni dubbateyyuu, ibaadaa keessatti Rabbiin waliin waan biraa kan qindeessu (mushrika) akka taâ€™etti ilaallama. Sababni isaas, wanta dubbii isaa diigu waan hojjateef. (Dubbiin isaa: Ash-hadu an Laa ilaah illallah (Haqaan Gabbaramaan Rabbii malee akka hin jirre ragaa nan baha). Wanti dubbii kana diigu ykn faallessu immoo: Rabbiin ala wanta biraatiif sujuududha.) Garuu namni kuni wallaalumma isaatiif uzriin isaaf godhamu dandaâ€™a. Hanga barsifamuutti fi ragaan isarratti dhaabbatutti adabbiin isatti hin buufamu. Akka nafsee ofii gamaggamee tarii tawbatuuf uzrii isaaf gochuun guyyaa sadiif ni dhiifama (ni tursiifama). Ibsa booda Rabbiin ala wanta biraatiif sujuudu yoo itti fufe, Islaama irraa duubatti deebiâ€™u isaatiif ni ajjeefamaâ€¦Adabbii itti buusun dura ibsaa fi ragaa dhaabun uzrii isaaf gochuuf malee ibsa booda kaafira akka hin jedhamneefi miti. Fakkeenyaaf, Rabbiin ala wanta biraatiif sujuudu irraa wanta isarraa argameef inni kaafira waan jedhamuuf.â€• (Lujnati Daaâ€™imati lil-buhuusil ilmiyyati wa iftaaâ€™i 1/220)

Wanta armaan olitti darbe irraa hundee amanti fi wanta biraa keessatti wallaalummaan guutuman guututti uzriidha jechuun dogongora akka taâ€™e ni hubanna. Ammas, wallaalumman guutumaan guututti uzrii miti jechuun dogongora akka taâ€™e ni hubanna. Kana irra, hundee amanti irraa dhimmoota ifaan ifatti beekkaman keessatti faallessuu fi dhimmoota dhoksaa ibsa barbaachisan keessatti faallessu addaan baasu

barbaachisa. Akkasumas, murtiwwan addunyaa (zaahiraa) fi murtiwwan Aakhirah (keessaa) addaan baasun barbaachisaadha.

Madda:
â€œ**Nawaaqidul Iimaani al-qawliyah wal amalayah**â€• fuula 65-69, Abdulaziz bin Muhammad

Date Created
April 1, 2020
Author
admin